

Уради сам – упутства за делатност која је у великој моди на целој кугли Земаљској

Пошто је Косово једногласно прогласило независност и пошто мноштво ентитета који теже независности намерава да крене тим путем, можда сте и сами помислили да је крајње време да оснујете сопствену државу. Већ сте одабрали заставу, написали сте националну химну, чак сте одштампали и новчанице са сопственим ликом. Али, шта ће бити ваш следећи корак? Оснивање нове државе није баш онолико једноставно као што сте можда помислили.

Први потез: Проверите да ли испуњавате задате критеријуме

Колико год да сте можда у искушењу да своје парче животног простора прогласите сувереном државом, морате водити рачуна о томе да ипак постоји прецедентно међународно право које прецизира минималне стандарде који морају бити испуњени да би неки ентитет стварно био држава.

1. Морате имати дефинисану територију.
2. Морате имати стално становништво.
3. Морате имати власт, односно владу.
4. Ваша влада мора бити способна да успоставља односе са другим државама, односно да делатно комуницира са њима. (Овај критеријум је у извесном смислу контроверзан. Први пут је уведен као услов у Конвенцији из Монтевидеа из 1933. године; том конвенцијом је установљена вашингтонска “добросуседска” политика немешања у Латинској Америци, али сама та конвенција није општеприхваћена као чинилац међународног права. Она се данас третира као регионални међународноправни инструмент.)

Други потез: Прогласите независност

Честитамо; ступили сте у редове ентитета као што су Придњестровље, Сомалиланд и мноштво других који неће у неко догледно време учествовати на олимпијским играма. Наиме, то што сте задовољили одређене критеријуме и што сте се прогласили независнима не значи да ће вас неко озбиљно схватити. Чак је и Кнежевина Силанд – породична микронација смештена на напуштеној војној платформи од око 3.000 квадратних метара у Северном мору, у водама које је један британски суд 1968. прогласио међународнима – покушала да оствари претензије на суверенитет у складу с тим стандардима, али у томе није постигла неки нарочити успех.

Међутим, сада када је ваша држава већ успостављена, то има одређене добре стране, чак и ако вас нико не признаје. “Оног тренутка када се један ентитет успостави као де

Како да направите сопствену државу

Пише: Џошуа Китинг
субота, 05 април 2008 13:59

фацто држава, он има користи од територијалног интегритета и извесна јемства свог суверенитета”, каже Стивен Талмон, професор међународног права на Оксфордском универзитету и аутор рада Признање у међународном праву. “На пример, сада кад је Косово успостављено као држава, Србија га више не може слободно напасти, нити га може вратити под своје окриље. Оно ужива заштиту забране примене силе која је прописана Повељом Уједињених нација.” Ова правила су утврђена за време хладног рата како би се заштитиле нове државе које један или други блок још нису признали.

Трећи потез: Побрините се за билатерална признања

Нема много смисла да имате сопствену државу ако друге земље не признају ваше постојање. Међународно признање је оно што једној земљи даје легитимитет у међународној заједници и оно по чему се различити Нови Зеланди разликују од различитих Нагорно Карабаха. Међутим, природно је да ће бити потребно да примените извесну дозу убеђивања земаља које су већ етаблиране. “Признање је врло компликована ствар зато што оно представља комбинацију међународног права и међународне политике”, каже Талмон. “Има оних који сматрају да је признање чисто политички чин. У сваком случају, оно је ствар дискреционе одлуке постојећих земаља, што значи да не постоји право на признање.”

Ово је посебно важило у време хладног рата када је међународни легитимитет Северног и Јужног Вијетнама, Северне и Јужне Кореје и Источне и Западне Немачке зависио од тога који сте табор питали да ли неку од тих држава признаје. Чак и данас постоји изванредан број ентитета које неке државе признају, али их друге државе не признају. У ту категорију спадају Палестина, Тајван и Северни Кипар.

Сједињене Америчке Државе немају званично прокламовану политику када је реч о томе шта је потребно за то да једна земља буде призната; барем тако каже Стејт департмент. Одлуку о признању неке државе доноси сам председник. Он на темељу америчких националних интереса одлучује да ли ће бити успостављени дипломатски односи са неком земљом. Међутим, ту не постоји никакав шаблонски приступ, па се зато, када тражите да вас неко призна, постарајте да подробно објасните у ком ће смислу та ваша независност бити корисна и добра ствар за Америку. Раније је обично било довољно да докажете своју антикомунистичку репутацију. Данас су амерички стратешки приоритети нешто сложенији, мада, како то Косово показује, још увек може бити корисно ако нисте у најбољим односима са Русима.

Потез број четири: Учланите се у клуб

Откако су 1945. године основане Уједињене нације, чланство у њима представља златни стандард међународне легитимности. “Када вас приме у Уједињене нације то је одређени облик одобрења”, каже Талмон. “Рецимо да је то нека врста жига (који сведочи) да сте од сада па надаље пуноправни члан међународне заједнице.”

Сасвим је једноставно поднети захтев за чланство у Уједињеним нацијама. Према правилима УН, све што вам је потребно јесте да напишете писмо генералном секретару у коме захтевате чланство. Та писма су сасвим кратка и једноставна по своме садржају. Згодно би било да баците поглед на успешно решен захтев за пријем Црне Горе, најновије чланице Уједињених нација.

Како да направите сопствену државу

Пише: Џошуа Китинг
субота, 05 април 2008 13:59

Захтев можете послати на следећу адресу:

Бан Ки-Мун

генерални секретар

Уједињених нација

Угао Прве авеније и 42. улице

Њујорк , NY 10017

Е, сад долази на ред оно што није једноставно. Савет безбедности мора проследити ваш захтев Генералној скупштини, која опет мора двотрећинском већином изгласати да сте ви једна “мирољубива земља” која може да испуњава обавезе садржане у Повељи УН.

Вероватно нема никакве сврхе упуштати се у све то ако нисте претходно повукли трећи потез. Већ годинама један број непризнатих самопроглашених држава подноси Уједињеним нацијама захтеве за пријем; исто то чине и нека племена америчких Индијанаца. Међутим, без кредибилитета који се добија на основу билатералног признања, све те молбе обично само завршавају уредно заведене у архиви.

Највећа препрека за чланство у УН јесте блоковска политика великих сила. Ни Северна ни Јужна Кореја нису постале чланице Уједињених нација све до 1991. године, због тога што су током хладног рата час један, час други блок непрестано стављали вето на одговарајуће одлуке. Чак ће и данас руски вето у Савету безбедности вероватно спречити Косово да у неко прилично догледно време добије место на Ист Риверу.

Република Кина, илити Тајван, била је један од оснивача Уједињених нација и својевремено је имала “стално” место у Савету безбедности. Међутим, Тајван је избачен у корист Народне Републике Кине 1971. године, када је амерички председник Ричард Никсон одлучио да се спријатељи са Пекингом. Тајванска влада уредно од 1993. сваке године подноси захтев за пријем, али од тога нема никакве вајде. Уједињене нације се нису потрудиле чак ни да отворе коверат у коме се налазио најновији тајвански захтев за пријем.

Као што можете да видите, тачка у којој једна територија званично постаје држава у великој мери зависи од онога ко целу ту ствар посматра, односно тумачи. Међународно признање може да буде варљива ствар. Па има ли онда овде иједне добре вести? Има. Што дуже чекате, то су вам изгледи бољи. У међународном праву које се често темељи на успостављеним обичајима, што дуже задржавате свој фактички суверенитет, то је вероватније да ћете бити прихваћени. (Разуме се, под условом да нисте Тајван.)

Снага косовског захтева за независност од Србије умногоме се темељи на чињеници да је оно, у практичном смислу, независно већ скоро једну деценију. Нешто драстичнији пример представља Ред малтешких витезова који је стар око 900 година и има дипломатске односе са сто земаља као и статус посматрача у Уједињеним нацијама, иако се цела његова територија своди само на неколико зграда у Риму.

Све у свему, не дајте се обесхрабрити. Уопште није ни немогуће ни безизгледно да кренете у подухват који се зове стварање сопствене државе. За то ће вам бити потребно само много стрпљења и добрих пријатеља на правим местима.

Foreign Policy

Приредила и превела

Љиљана Недељковић

Како да направите сопствену државу

Пише: Џошуа Китинг
субота, 05 април 2008 13:59

(НИН)